

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101445

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-11-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ НМАУ № 7-а від 15 січня 2024

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дзизінська Наталія Олександрівна

2. Nataliia Dzizinska

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6684-0801

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Музичне мистецтво

Дата захисту: 21-12-2023

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 2400

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41.45.11, 18.41.09.15

Тема дисертації:

1. Скрипкова музика Бейли Бартока: жанрово-стильові виміри
2. Bela Bartok's violin music: genre and style dimensions

Реферат:

1. Бейла Барток — видатний угорський композитор ХХ століття, чие ім'я називають поряд з іменами найбільших реформаторів — І. Стравінського, П. Хіндеміта, А. Шенберга. Композитор пройшов складний і тривалий шлях, впродовж якого експериментував із мовними елементами музики, періодично наближаючись до таких стильових напрямків, як фовізм, імпресіонізм, експресіонізм, неокласицизм, але найбільше — до неофольклоризму з притаманною цьому напрямку опорою на архаїчні шари фольклору. Серед різноманітних жанрів творчості Бартока важливе місце належить скрипковій музиці, до якої композитор звертався впродовж усього життя — від дитячого циклу мініатюр «Течія Дунаю» до передсмертної сонати для скрипки соло. Майже уся його скрипкова спадщина має повноцінне виконавське життя, особливо на теренах Європи та США, однак в Україні ситуація дещо інакша, адже лише окремі твори Бартока проникають в консерваторські класи і ще рідше скрипкові опуси угорського майстра можна почути

на великій сцені. Аналогічна ситуація спостерігається і у науковій сфері: якщо у західному музикознавстві творчість композитора ретельно вивчається, то в українському звернення до неї є поодинокими. Але щодо скрипкової музики, то, навіть, у потужній угорській та американській бартокіані відсутні спеціальні дослідження, які охоплюють усю скрипкову спадщину композитора у єдності її жанрових та стильових параметрів. Тож, важливими чинниками актуальності теми дослідження є, по-перше, все ще доволі суттєвий розрив, який існує на Заході між ступенем виконавського представництва скрипкової музики Бартока та її наукового висвітлення і, по-друге, недостатнє поширення музики композитора, особливо скрипкової, в Україні — як у виконавському просторі, так і у науковому середовищі. Наукова новизна дисертації полягає в тому, що скрипкову спадщину Бартока розглянуто у повному обсязі та у взаємодії стильових та жанрових параметрів. Вперше до наукового обігу включено невисвітлені в українському музикознавстві скрипкові твори, серед яких, зокрема, низка мініатюр, п'ять сонат для скрипки і фортепіано та дві рапсодії, також запропоновано періодизацію скрипкової творчості композитора. Дістали подальшого розвитку ідея автобіографічності як основа композиторського задуму Першого скрипкового концерту, спостереження щодо зв'язку музики Бартока з традиціями Ф. Ліста. Запропоновано новий погляд на взаємозв'язок виконавської діяльності Бартока як піаніста та його роботи в галузі скрипкової музики як композитора, а також на драматургію Другого скрипкового концерту в опорі на авторські словесні ремарки. Скрипкова музика Бейли Бартока досліджена у дисертації з урахуванням провідних тенденцій мистецтва першої половини ХХ століття та в нерозривному зв'язку з художніми прагненнями композитора. Розглянуто бартокіану як сукупність джерел, що утворюють три різні за наповненням групи. Перша група — це тексти самого Бартока: його листи, автобіографія, критичні відгуки, наукові праці, що дають безпосереднє уявлення про особистість, естетичні погляди та художні задуми композитора. Друга група — спогади людей з близького оточення Бартока, крізь призму яких можна побачити угорського музиканта очима сучасників. Третю групу складають наукові праці різного формату: від фундаментальних монографій до статей, присвячених окремим аспектам творчості композитора або конкретним творам. Місце скрипки в житті та творчості Бартока висвітлено в дисертації у двох ракурсах. Перший — Барток-піаніст, що виступає у тандемі зі скрипалями: наведено відомості щодо інтенсивності та локацій концертних виступів, репертуару та кола скрипалів. Другий — Барток як композитор, що пише музику для скрипки. Створюючи свої скрипкові опуси, він, як правило, орієнтувався на певного виконавця, беручи до уваги його особистість і технічні здібності та залучаючи до композиційного процесу. Скрипкова спадщина Бартока представлена в дисертації у взаємозв'язку жанрових та стильових параметрів. Зосередження на стильовому параметрі дало змогу простежити еволюцію скрипкової творчості композитора. В опорі на наявні каталоги А. Селеші, Д. Діллі, І. Вальдбауера та Л. Шомфая та опусні номери самого Бартока обґрунтовано періодизацію скрипкової творчості Бартока, коректність якої обумовлена наявністю тривалих перерв між написанням скрипкових творів, що унаочнюють естетико-стильові зміни, властиві творчій еволюції композитора в цілому.

2. Bela Bartok is an outstanding Hungarian composer of the XX century, whose name stands beside the names of such great reformers as I. Stravinsky, P. Hindemith, A. Schoenberg. The composer's journey was a long and hard one; he experimented with language elements of music, delving into such styles as fauvism, impressionism, expressionism, neoclassicism, and, most of all, neofolklorism, with its inherent usage of archaic folklore layers as basis. Violin music occupies a special place among diverse genres of Bartok's creative works. The composer turned to violin music throughout all his life — from the cycle of miniatures "The Course of the Danube" which he composed as a child, to the solo violin sonata, composed right before his death. Almost all his violin music heritage is having a full-fledged performance life, especially in Europe and the USA. However, in Ukraine the situation is somewhat different, as only some of Bartok's works reach conservatory classes, while the chances of hearing the Hungarian master's opuses performed in a concert are even scarcer. A similar situation is witnessed in the academic sphere: while in Western musicology the composer's works are the subject of meticulous studies, in Ukraine it is only addressed by a few isolated researchers. As for violin music, even powerful Hungarian and American bartokianas lack specialized studies, covering the whole violin heritage of the composer in the entirety of its genre and style parameters. Therefore, the important factors of the research topic's relevance include the gap

between the degrees of performance representation and academic coverage of Bartok's violin music in the West, which still remains significant, and underrepresentation of the composer's music (especially, his violin works) in Ukraine, both in performing space and in academic research community. Scientific novelty of the dissertation is defined by the fact that Bartok's violin works are considered in their entirety and in the context of interaction of style and genre parameters. Some violin works, not yet addressed by Ukrainian musicology, have been given academic attention for the first time. They include a series of miniatures, five sonatas for violin and piano, as well as two rhapsodies. Besides that, a periodization of the composer's works has suggested. Some points have been developed in the dissertation, including the hypothesis of autobiographic narrative as the basis of composer's idea for the First violin concerto, as well as connection between music of Bartok and F. Liszt. The author suggests an innovative view upon the interconnection between Bartok's performing activity as a pianist and his work as a composer of violin music, and upon the dramatic content of the Second violin concerto based on original verbal remarks. Bela Bartok's violin music has been researched in the dissertation with the leading trends of the art of the first half of the XX century taken into account, and in close connection with the composer's artistic aspirations. Bartokiana has been considered as a body of sources, which includes three different groups with specific content. The first group consists of the texts of Bartok himself: letters, autobiography, critical reviews, academic works, which provide an immediate picture of his personality, aesthetic views and artistic ideas. The second group includes the memories of people from Bartok's closest communication circle. Through the prism of their memories, we can see the Hungarian musician through the eyes of his contemporaries. The third group consists of academic works of different format: from fundamental monographs to articles, dedicated to separate aspects of the composer's work, or to specific pieces. In the dissertation, the role of violin in Bartok's life and work is presented from the two standpoints. The first perspective views Bartok as a pianist, who performs with violinists: data on the concerts' intensity and locations, repertoire, and specific violinists, is presented. The second views Bartok as a composer, creating music for violin. While writing his violin opuses, the composer, usually, intended them to be performed by a specific musician, taking into consideration his personality and technical aptness, and involving him in the composition process. Bartok's violin music heritage is presented in the context of interconnection of genre and style parameters. Focusing the attention on the style parameter has allowed the author to trace the evolution of the composer's violin works. Based on available catalogues by A. Szöllősy, D. Dille, I. Waldbauer and L. Somfai, as well as opus numbers of Bartok himself, periodization of Bartok's violin works has been substantiated. Correctness of this periodization is confirmed by long breaks between violin works, composed during different periods. They vividly illustrate aesthetical and stylistic changes, specific to the composer's artistic evolution as a whole.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Дзізінська Н. О. Другий скрипковий концерт Бели Бартока у контексті розвитку жанру // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ, 2020. Вип. 127. С. 67– 82.
- Дзізінська Н. О. Риси автобіографічності в Першому скрипковому концерті Б. Бартока // Музикознавча думка Дніпропетровщини. Дніпро : Грані, 2022. Вип. 22 (1). С. 279–294.
- Дзізінська Н. О. Скрипкові рапсодії Бейли Бартока: джерела тематизму та жанрові особливості // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Антонова Олена Григорівна

2. Olena H. Antonova

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6253-8138

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гармель Оксана Володимирівна

2. Oksana Garmel

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6817-7038

Додаткова інформація: https://scholar.google.com/citations?user=P_2P7NcAAAAJ&hl=ru&oi=ao

Повне найменування юридичної особи: Київська муніципальна академія музики імені Р.М. Глієра

Код за ЄДРПОУ: 02214923

Місцезнаходження: вул. Л. Толстого, 31, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шаповалова Людмила Володимірівна

2. Liudmyla V. Sharovalova

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9407-7337

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.com/citations?user=5QgWvygAAAAJ&hl=ru&oi=ao>; Web of Science ResearcherID AAY-8135-2021

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жарков Олександр Миколайович

2. Oleksandr M. Zharkov

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0196-2933

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Редя Валентина Яківна

2. Valentina Redya

